

SANT SADURNÍ

(ve de la pàgina anterior)

o que algú el va identificar com un dels integrants dels escamots

del terror del Sindicat Lliure, i per això van decidir eliminar-lo els seus propis correligionaris).

¿Quina credibilitat i quin rigor pot merèixer l'acusació de l'alcalde

Veïnes i veïns de Sant Sadurní que van ser acusats per l'alcalde franquista de la vila, el 24 d'octubre de 1940, de ser sospitosos d'haver participat en els assassinats de 1936, amb motiu de la instrucció de la Causa General.

(Les inicials entre parèntesi expliquen si havien tingut algun càrrec públic i el seu destí després de la derrota de 1939. Quan no n'hi figura cap, s'ha d'entendre que l'autor del present reportatge desconeix les seves circumstàncies personals una vegada acabada la guerra. Les persones que en siguin coneixedores poden facilitar-les a l'autor a través de carlesquerol@carlesquerol.com).

1. Miquel Bruna Vila (A/ AM / MA)
2. Pere Esteve Llopart, el Pere Valent (A / R / ME)
3. Napoleó Montagut Duran (A/PM)
4. Antoni Lloret Miquel (R / AM / AS)
5. Josep Escarré Vallverdú (R/ E)
6. Josep Ferrer Martí (R / PM)
7. Pere Raventós Soler, el Silvestre (R / PM)
8. Jaume Capellades Rosell (R / PM)
9. Leandre Raurich Gelabertó (ME)
10. Josep Casas Borràs (A)
11. Francisco Viladoms Sabater (ME)
12. Josep Adell Gil (E)
13. José Morales
14. José Gestoso Granados (E)
15. Josep Cols Gibert
16. Salvador Arnau Gabarró (A/PM)
17. Francisco Alcaine Pérez (PM)
18. Antoni Huguet Carol (ME)
19. Lluís Benaiges Pedrola (ME)
20. Valentí Zaragoza Vergés (ME)
21. Joan Duran Ferrer (R)
22. Jaume Casadó Barrera (PM)
23. Josep Borrell Segarra
24. Ernest Roca Guilera, el Vidrier (R/ME)
25. Manuel Vinaixa Serres (PM / AF)
26. Josep Belloví Jamàs (PM/ AF)
27. Josep Domènech Canals
28. Josep Blanch Cuello (ME)
29. Josep Gual Surroca (ME)
30. Lluís Amigó Serrano (ME)
31. Josep Amigó Serrano (AP / PM)
32. Climent Barberan Segura (PM)
33. Josep Soler Guilera
34. Jaume Gibert Puigdollers (PM)
35. Enric Marcet Ventosa, el Cisteller (ME)
36. Pere Raventós Galimany, el Xato (ME)
37. Vicenç Graupera Vilalta (PM)
38. Andrés Morencia Tordable, el Ferroviario (PM/AF)
39. Emiliano Andreu Abadia
40. Josep Pujol Via
41. Josep Barberan Gil (PM)
42. Esteban Vinaixa Serres (ME)
43. Salvador Girona Borràs (PM)
44. Josep Fabregat Segarra (E)
45. Manuel Omella (E)
46. Joan Llop Borrell (PM)
47. Pere Varias Gibert, el Simonet (PM/ AP)
48. Joaquim Tallada Ramis (E)
49. Josep Villagrasa Roudó (E)
50. Joan Bladé Benaiges (PM)
51. Teresa Bladé Benaiges (PDB)
52. Teresa Sales Vallespí (PDB)
53. Domènec Ràfols Tubella
54. Nativitat Esteve Marquès (PDB)
55. Joan Gironai Balaguer
56. Francisco Fernández Fernández
57. Ernest Margalef Sales
58. Enric Benaiges Pedrola (ME)
59. Josep Escarré Carbó
60. Josep Galimany Carbó (PM)
61. Primitiva Pedrola Rodríguez (PDB)

Explicació de les inicials: A, alcalde republicà; R, regidor dels ajuntaments republicans; E, exiliat; ME, mort a l'exili; PM, Presó Model de Barcelona; AP, altres presons espanyoles; PDB, Presó de dones de Barcelona; AM, amagat a l'interior del país; MA, mort a l'amagatall; AF, afusellat després de Consell de Guerra; AS, assassinat el 1949 en estranyes circumstàncies.

Antonio Llopart quan en aquesta maleïda llista del 24 d'octubre de 1940 hi indica que Manuel Vinaixa, Andrés Morencia i Josep Belloví estan en "paradero ignorado", quan els dos primers ja havien estat també jutjats en consell de guerra, condemnats a mort, afusellats al Camp de la Bota l'11 d'abril de 1939 i el 27 de juny de 1940, respectivament, se sabia perfectament on eren enterrats i la seves famílies arrossegaven el dol corresponent pels carrers de la vila, mentre que Belloví era a la presó Model, on se'l jutjava encara en el consell de guerra sumariíssim que també l'acabaria condemnant a mort, essent afusellat el 14 de novembre de 1940?

Amb la seva ofuscació i el seu sectarisme, l'alcalde, i també el delegat de la Falange i els caporals de la guàrdia civil de Sant Sadurní, van fer a la perfecció la seva feina, amb tràgiques conseqüències per a dotzenes de sadurninencs, però van fer un mal servei a la causa de la veritat i de la justícia.

La concòrdia democràtica després de la mort del dictador

Amb la mort de Franco, fa ja trenta anys, els demòcrates catalans i espanyols van enarborar la bandera de l'amnistia. Va ser una consigna exitosa que pretenia acabar amb la repressió franquista que patien encara tots aquells que aleshores estaven empresonats o exiliats, i que, de rebot, en un efecte col·lateral, va exculpar també els seus botxins feixistes. No es va optar pel principi *Fiat iustitia, pereat mundo* (facis justícia encara que el món s'ensorri), sinó per la màxima clàssica *Salus publica, suprema lex* (el benestar de la societat és la llei suprema). La democràcia es va fonamentar així en el perdó (i durant massa temps, també en l'oblit), en contrapunt al que va fer el franquisme en acabar la guerra, quan va aplicar amb odi i escriu la llei del Talió: la grandesa de la democràcia d'una banda, i la misèria de la dictadura, d'una altra.

La reivindicació de la memòria

Els vuit sadurninencs afusellats després de la Guerra Civil

Relació dels veïns de Sant Sadurní que van ser jutjats en consells de guerra sumariíssims, declarats culpables, condemnats a mort i afusellats el 1939 i el 1940 al Camp de la Bota de Barcelona, amb indicació de la seva edat, motius o malnoms com se'ls coneixia, afiliació política o sindical i data d'execució de la sentència.

1. Josep Belloví Jamàs (39 anys), el Belloví (PFI i CNT - FAI) (14.11.1939)
2. Joaquim Borrell Pedrola (21 anys), el Ros o el Carreterito (PSUC i CNT) (21.10.1939)
3. Lluís Ferrer Armengol (47 anys), el Lluís d'Abastos (UR) (18.11.1939)
4. Jaume Ferrer Carbó (47 anys), el Batista o el Sogas (ERC i UR) (1.8.1940)
5. Andrés Morencia Tordable (26 anys), el Robles, el Castellano o el Ferroviario (CNT - FAI) (27.6.1940)
6. Francisco Sáez Carreño (33 anys), el Carreño o el Murciano (CNT-FAI) (4.11.1939)
7. Francesc Tubella Rosell (63 anys), el Negrets (UR) (18.11.1939)
8. Manuel Vinaixa Serres (34 anys), el Vinaixa (CNT-FAI) (4.11.1939)

Sigles: PFI, Partit Federal Ibèric / CNT, Confederació Nacional del Treball / FAI, Federació Anarquista Ibèrica / PSUC, Partit Socialista Unificat de Catalunya, de significació comunista / UR, Unió de Rabassaires / i ERC, Esquerra Republicana de Catalunya.

dels vençuts va tardar a arribar més del compte. Per això ara, quan finalment podem donar per endegada de forma imparable la recuperació de la memòria històrica dels perdedors i dels represaliats, ens podem encarar amb més fermesa al nostre passat col·lectiu més obscur. Un passat que, com ens recordava l'historiador Pierre Vilar, és polièdric i que està fornit "[...] d'allò que uns voldrien oblidar i, també, d'allò que uns altres no poden oblidar".

Aquests reportatges, exposicions i conferències de contingut històric sobre la Guerra Civil i la dictadura franquista, com les que s'han realitzat amb encert, darrerament, a Vilafranca, són com una mena d'antídoto contra el feixisme, amb l'esperança que mai més no es torni a repetir. Tantes i tantes víctimes, d'un bàndol i de l'altre, tant horror, tant pati-

ment, tants greuges, ens haurien de blindar col·lectivament contra tots els totalitarismes.

Com ens va ensenyar Walter Benjamin, i com ens recordava la seva cita que presidia l'exposició Camp de la Bota al Museu de Vilafranca, "només tindrà el do d'atjar l'esclat de l'esperança, aquell historiador que està plenament convençut que fins i tot els morts no estaran resguardats si l'enemic venç. I aquest enemic [el feixisme, les dictadures i els totalitarismes] no ha parat mai de vèncer".

(Al web carlesquerol.com es pot escoltar la conferència que l'autor d'aquest reportatge va pronunciar al passat 11 de novembre, al Museu de Vilafranca, sobre la repressió franquista a Sant Sadurní, així com també s'hi pot trobar l'article titulat *Memòria dels vençuts*, publicat fa dos anys al programa de Fires de Sant Sadurní).

En la repressió de postguerra a Sant Sadurní van tenir un paper decisiu l'ajuntament franquista, nomenat a dit el 25 de gener de 1939, tres dies després de l'entrada dels nacionals, la guàrdia civil, la Falange local i també el jutge de Pau. Aquí els tenim. Tots els poders de l'Estat feixista barrejats i conxorxats. El legislatiu, integrat pels falangistes que feien les lleis; el judicial, en la persona del jutge de Pau, i l'executiu, que podem identificar amb l'alcalde i els regidors de l'ajuntament. La guàrdia civil i l'Església catòlica i romana, representada pel caporal de la caserna de Sant Sadurní i pel rector de la vila, i també pel degà de Vilafranca, es van posar al servei incondicional del nou règim (Foto de l'arxiu de l'autor, publicada al llibre *Vides en temps difícils*, de l'autor Jaume Recasens i Bel, editat el 2003 per l'Ajuntament de Sant Sadurní)